

Подунавка из-
лази сваке Су-
боте у вече, и
кошта за целу
годину 5 фр. ср.
за паду 2 ф. 30
кр., на три ме-
сеца 1 ф. 15 кр.
без поштарине
сѣ поштарин-
номъ 1 ф. више.

ПОДУНАВКА

Предброкти се
може кодъ сваке
и. к. поште. Изъ
внутрности
Србије нека из-
воле у плаће-
нимъ писмама
сѣ повцима на
књиџару Госп.
В. Валоџића
обратити се.

Заборавит' ме немој.

Заборавит' ме немој!
Душо слатка, којој пѣвамъ,
На разстанку сузе лѣвамъ,
Я жалостанъ драгій твой,
Заборавит' ме немој!

Заборавит' ме немој!
Кадъ, ахъ! слатка единце,
Небудешъ ми видла лице,
Што самъ отшо, драгій твой,
Заборавит' ме немој!

Заборавит' ме немој!
Кадъ у друштву и разговори,
Кои ти младићъ слатко двори,
Онда верна, стално стой,
Заборавит' ме немој!

Заборавит' ме немој!
Ако бы те страсть занела,
Па бы другогъ любит' хтела,
Смисли тад' на завѣтъ твой,
Заборавит' ме немој!

Заборавит' ме немој!
Задржи л' ме судба клета,
Задуго средъ дальна света,
Остат' векъ љу драгій твой,
Заборавит' ме немој!

Заборавит' ме немој!
Ако л' нађе смртъ ме прѣка
Па невратимъ се до вѣка,
Задній уздихъ быт' ће твой:
Заборавит' ме немој!

Заборавит' ме немој!
Тад' кодъ Бога за те горе —
Гди га чисти дуси дворе,
Молиг' ће се драгій твой:
Заборавит' ме немој!

Заборавит' ме немој!
А кадъ дођешъ и ти къ мени
Те будемо сѣдинѣни,
Стат' ће молиг' драгій твой:
Заборавит' ме немој!

и—виле.

Тетица Рузмариновићка

(Продужетъ.)

Обясненѣ.

Сосана е была додуше мало плашљива,
али е опетъ и рада была дознати шта е оно.

За то е была толико освешћена, да се аветинѣ никадъ непода, ерѣ е добро познато, да су аветинѣ најпосле све одъ мяса и крви као и мы. Науми дакле да пронађе, шта се то виђа по парку, и отиде у ту шумицу, чимъ е Помпей са за'одомъ сунца у кревету быо.

Докъ е дваестъ — триестъ кораклај у веселу шумицу зашла, а на нѣнѣ највећий ужасъ изиђе предъ ню аветиня, скине шеширѣ сѣ почитанѣмъ, и ценю е себе срећнимъ, што е саму ню нашао.

Сосана се нѣз преправила была за тако аветинѣске учтивости, па е сва као пруть дрѣтала, и желила бы да е далеко далѣ оданде, баръ кодъ тетице Рузмариновићке на софи. То е пакъ већъ касно было.

„Госпа главна саветниковица одбила ме е, да недолазимъ у нѣну кућу. Я незамераю той строгости яко уврећене госпе. Заслужю самъ е. Али немојте се вы лютити, што се я усудимъ, да се поближе васъ нађемъ — то ми е све, што ме разонађава. Я се ипакъ надаю, да, може быти васъ, госпа баронице, ако и издалека, или мое дете видимъ. Немојте ми одузети то мало радости. Я се напротивъ заричемъ, да сѣ вама противъ ваше волѣ никадъ више проговорити небу. Да вы знате шта я патимъ — вы бы ми за-цело опростили.“

„Господине бароне,“ промуца Сосана „као што е тетка моя изрикомъ казала . . .“

„Нек' буде. Я се покуравамъ. Я љу љутати. Я љу быти несрећникъ. Али, милостива госпа, чуйте само јошъ едну едину мою речъ. Я се мораю кодъ васъ правдати — извинявати збогъ тога поступка у новой парници. — Госпа баронице, вы зактевате да се развенчамо; а на опасностъ ваше мржиѣ — я немогу пристати. Тако ми Творца небесногъ, немогу. Никаква сила на овоме свету неможе мене раставити одъ оногъ адићара, кон ми е и незнаюћи шта самъ добыо, необичномъ свезомъ догађаева у део пао.“

„Господине бароне, вы видите да самъ се я збунила. Нинаймаѣ нисамъ желила, да ми вы то устмено обяснюете. Оставте вы ту стварь

адвокатима и судияма. Я вамъ немаю шта дговорити.“

„Али самъ я морао то вама казати, милостива госпа. Судбина нека пресуди о мени како ће быти, како она оће, остайте вы на томе да чекате парницу, па ако е я изгубимъ, то ће и мой животъ сѣ нѣоме быти изгублѣнъ. Я не пристаю да се развенчавамъ. Иляду љу пута я радіе умрети, него кадъ сѣ станемо развенчавати одговорити „да.“ Вы на мене мрзите, я васъ обожавамъ; неустоявайте ме догодъ сте живи ни едногъ погледа, нити што више мислите о мени, али я васъ обожавамъ. Я то имамъ на уму, да ми е супруга дата предъ божимъ олтаромъ; па самъ у своимъ обманама тако срећанъ, као онај кон сиђе с' ума.“

„Морамъ васъ врло лепо молити, господине бароне . . .“

„Садъ ми е олакшано, милостива госпа, ерѣ самъ се изговорю. Вы садъ знате, да васъ я любимъ. — Я љу васъ оставити, али љу васъ любити; я љу се вама покуравати, крићу се да ме негледити, али љу издалека вребаюћи гледати и любити васъ. — Ахъ, па ако ме одъ свега одбіете — онда допустите отцу ту едину сладку желю, да синя свогъ покадакъ може видити. Несмемъ се усудити, да то преко суда тражимъ, али се усудуемъ то зактевати одъ ваше благодати и доброты.“

Овако е онѣ јошъ подуго говорю, а снѣбиваюћа се Сосана была е толико човечна, па га е слушала, и јошъ обећала му, да ће онѣ моћи свога сина покадакъ видити.

„Покадакъ!“ проговори баронѣ, сѣ тужиномъ жестиномъ и сузинѣмъ очима: „ахъ, текъ покадакъ, отацъ сме свое дете по кадакъ видити! Па и ту милостиню благодарно примамъ одъ ваше доброты. — Покадакъ! — Ако мене пакъ мой синѣ редко узвиђа, заръ я небу предъ нѣмъ стаяти као какавъ туђинѣ? Ахъ госпа, молимъ — ево имамъ оба чпага пуна сладкиша и сиграчкѣй, одъ олова войника и галя, круглѣй и едну књиџицу сѣ фигурама — то самъ донео Помпею. Молимъ васъ, предобра

госпа, подайте то моме детету — кажите му, да му е то отац послао.“

Дока е брже — болъ чагове свое истрепао и Сосанину плетећу котарицу напушио, добрый бы баронъ подвикивао одъ радости и Сосана бы му то яснимъ гласомъ радо опростила. Но они су обое едно одъ другога ћутали држећи се праве пристойности, и задржали су онаквй гласъ, кои редко са викомъ природе у њинимъ прима у противности стои.

Баронъ се маши опетъ брзо у свой чагъ и извади у артии замотанъ свой ликъ, кои е на слоновой кости био измолванъ, окруженъ са златнимъ крайкомъ и ситнимъ бисеромъ окићенъ. „А да небы синъ мой заборавио како я изгледамъ, подайте му овај ликъ. Подайте му некъ се сигра съ њиме. Кажите му почесто: то е ликъ твога отца, кои тебе врло милуе. Ахъ, ако ме онъ само покадакъ узвиди, неће ми се моћи тако лако приволети и радо ме имати. Молимъ васъ, подайте му то.“ — Ликъ е био већ у котарици са осталимъ стварима.

Прође имъ тако сатъ у разговору, као еданъ тренутакъ; свако бы се одъ њи двога зато обкледило, да су текъ еданъ секундъ заодно былъ.

„Па кадъ, милостива госпо, кадъ смежъ видити Помпея?“ Запита онъ на разстанку.

„Господине бароне, я морамъ гледати да мою тетку почитуемъ, као што самъ дужна. Но на свакой случай быћете извештени башъ у кои данъ и сатъ.“

Такое се разстану. Баронъ поити своје ловцу на край шумице, скочи на коня и потеря га обичнимъ путемъ у свой замакъ даѣ. Сосана однесе оне сиграчке у свою собу, склонивъ добро; па е за вечеромъ седила замишљена тако, да се вечера оладила, ако е и есу господинъ Мачићъ и тетица Рузмариновићка чешиће нудили да еде.

Нова извртаня са правицомъ.

Тетица Рузмариновићка непрестано е была весела, еръ су њој како кои данъ све болы гласови долазили одъ адвоката Кратконогића. Само њој се то сасвимъ чудно чинило, што Сосана за парницу ту не марила ил' е было ил' небыло. „Та то не моя парница, него твоя!“ рекла бы по десетъ пута преко данъ. А то е њо едло, кадъ бы се доброћудна сестричина усудила, у разговоръ о томе кою речъ утрпати, коя бы се могла узети као благо пресућенъ на страну баронову.

Но у сосаниной е главы сасвимъ другиче садъ стаяло, него што е было пре. Познато появляванъ аветивъ, њо е сасвимъ другиче прекренуло; и онај чисто прожигући умилный гласъ, коимъ е у шумици изговарао оно клето „али я васъ обожавамъ,“ не могла никако заборавити. Прстенъ е сваку ноћ био на руди и мати се много више него синъ сиграла са ликомъ бароновимъ, ако и есте овоме даѣ. И управо господинъ супругъ не могао ништа опаснѣ својој супруги поклонити, нег' онај намамливый

ликъ, еръ е и био башъ дело погоћенъ, и ниси га могао лако изъ руку оставити, само кадъ га узмешъ.

И само се зна, да тетица Рузмариновићка не могла ни мислити о томъ нередѣ, кога е баронъ починио, и не њој могло ни на память пасти, да се Сосана приятелски разговора са ликомъ истога човека, съ коимъ господинъ Кратконогићъ и крвъ и ножъ живи. У томе бы она открила одъ своју найвећи извртаня правце найгоре, какво е кадъ противникъ у парници чинио.

Да е господинъ баронъ доста вештине имао у такимъ, на често што просеянимъ доскаканяма, показуе евова прилика, коя е и самый на гласу умъ адвоката Кратконогића у приличанъ теснацъ стерала.

„Морамъ вамъ, госпо главна советниковице надъ порезомъ, едну сасвимъ необычну причу явити, коя се мени у парницу догодила!“ писао е онъ. „Како я, не безъ надежде да ће нашъ посао по насъ добро испати, напредъ ступамъ, яве ми, да е господинъ баронъ одъ Малцена формалнимъ актомъ свою супругу, высокородну госпою бароницу одъ Малценъ, а у случаю ако она пре умре, младогъ господина барона Помпея одъ Малценъ, кога онъ за свогъ правоъ и за наслѣдѣе способногъ сина признае, за единого наслѣдника свою свој добара и имовина' учинио, и све то одма сасвимъ уступа, како се пресуда кодъ суда изрече, да се онъ развенча. Поменутий, врло редакъ актъ, ако и неможе управо узнемирити што течай парнице о развенчаваню, алъ се изъ њѣга види да е господинъ баронъ найопаснѣю вештину употреблю, да явно миѣнѣе прекрене на высокородну госпою бароницу. Молимъ дакле да ми явите, како да се владамъ у овомъ погледу. И како се онај актъ сматрати има као поклонъ између жива, за тимъ њошъ стои, оће ли они, коима е што поклонѣно, поклонъ онај примити, у случаю, ако се развенчанъ одобри и одъ найвишегъ суда потврди.“

„Я то неразумемъ. Мозакъ ми се заврти!“ рекла е тетица Рузмариновићка, кадъ е писмо то прочитано у њномъ тайномъ државномъ совету.

„Мени богме не!“ рече господинъ свештеникъ „я бы поклонъ примю. Тако што необдѣясе радо.“

„И я самъ сасвимъ тогъ найпокорнѣгъ миѣнѣя, кога е и господинъ свештеникъ!“ придода господинъ двороуправитель Мачићъ.

„А како ты мислишь, Сосано? запыта тетка: „еръ я држимъ, да е господинъ баронъ права будала, или ту сакривена лежи каква безбожна превара, чимъ насъ е у клопку намамити радъ. Еръ како бы то за њѣга было, кадъ се съ тобомъ разстави, да се опрости свою својо добара и притяжанъ.“

Сосана се сети оны бароновы речей у шумици, па засузи очима. У наглој намери той позна она баронову чисту любавъ и да онъ безъ Сосане за животь немари. То и њо садъ у срдце дирне, и она се толико избезуми или ослободи, да тетке одговори: „Мой мужъ сасвимъ пле-

нито мисли, тако ми Бога, сасвимъ племенито! Нећу я њѣга да поарамъ; болъ еи одъ парница о развенчаваню одустати. Мой мужъ заслужуе да се поштуе.“

Тетицу су ове речи као стрела у срдце ударили. Она е зачућено погледала у господина свештеника и управителя, па онда и у Сосану, и кадъ се мало повратила рече: „Твој мужъ? шта твоя мужъ? сасвимъ племенито? Парницу прекинути? Но ты си право дете, Сосано.“

Господинъ попа, кои е преко свега свога овосветскогъ краткогъ вида, умный погледъ еданъ у сосанино срдце пустио био, осмене се и проговори: „Ты, сестро, имашъ право; Сосана мора быти право дете, него е дете одъ иляду неделя.“

„Башъ добро погоћено!“ рече господинъ управитель: „иляду неделя чине деветнаестъ година и дванаестъ неделя.“

Договоръ.

У самой ствари господинъ е попа болъ погодио, нег' што е и самъ мислю.

Сосана, истина, не више ништа одговарала, а не се такође противила томе, што су у државномъ совету изrekli, да госпою бароница одъ малценски добара ништа друго неће захтевати нити примити, до онолико, колико закони досуђую њој или њномъ сину; нити е мужа свогъ више споменула предъ теткомъ, само да неповреди стра'опочитанъ справъ њѣ, нити е пакъ изъ уобичаене покорности говорила више о томе, да се одустане одъ парнице збогъ развенчаваня: али е опетъ зато на-само у својој соби клечала предъ малимъ Помпеюмъ, показивала му ликъ бароновъ и са усрдномъ милиномъ говорила: „Видишь, то е твой сладкй, сладкй отацъ. Волешъ ли га и ты?“ — Затимъ промили свезицу крозь окрайкъ одъ бисера и метне ликъ онај себи на вратъ, па њо е врло мило было кадъ бы малый Помпей пытао за тай ликъ, кои е њѣму даѣ. Често е сама у себи и на-само барона звала „своимъ мужемъ“, и кадъ е тетица у прву неделю отишла посете ради у Вайблингенъ, Сосана е писала барону: „У неделю увече наћи ћете нашегъ сина у шумици.“ И њо у неделю обистомъ тако яко заболѣ глава, да ни на кою руку не могла ићи съ тетицомъ у Вайблингенъ.

Баронъ е такође са за'одомъ сунчевимъ у пустой шумици био, и Сосана дрѣтаюћи оде у првый сутонъ са малимъ Помпеюмъ на руди, у ону верну шуму. Нађу се; поздрави се; баронъ одма счепи дете у своя наручя, грло га е, миловао и любю, и како га не коекаквимъ умилятимъ именима називао; повади изъ свој чагове сиграчке на едну одъ дрвета клупу, коя е была у средъ шумице, подъ едномъ найматориомъ буквомъ.

Сосана седне на клупу и помагала е детету ређати оне лепе ствари. Баронъ е радостанъ и весео ћутећи стаю предъ младомъ майкомъ и њинимъ дететомъ.

Едва еданпуть дигне она очи горе, погледи

у нѣга и проговори му: „Господине бароне, вы сте, као што самъ дознала, имени наумили учинити еданъ поклонъ, кои е позамашанъ. Благодарѣни вамъ на вашей добротѣ, морамъ васъ молити, да одъ тога одустанете. Поклонъ такавъ немогу я ни на кою руку примити, као што и сами можете о томе проразсудити.“

Баронъ обори очи доле и мало поћути, па онда проговори, али негледећи горе: „Што вы данасъ одъ себе одбѣите, оно ће вамъ, како се парница сврши, у свакомъ случаю по праву припасти. На што ми е мое иманѣ и мой животъ? — Вы ме презирете — то самъ заслужо. Вы чекате развенчанѣ, то естъ вы изгледате мою пропасть. Па некъ буде!“

„Нѣ тако, господине бароне,“ одговори Сосана, „пропасть вашу немогу я желити.“

„Бы л' ми могли вы кадгодъ опростити мою кривдцу?“ рече онъ поштро на погледи у ню, и наядоуи се и ненадаюи нечему, а нѣ смео ни днѣти, само да може добро чути, шта ће она одговорити.

Сосана е помислила на тетку, па е покорность и срдце нѣно претераю у теснацъ. Пренег' што е могла одговорити, скочи нѣой малый Помпей на повиче, пошто е сиграчке свое оставио на страни: „Айде метни садъ кодъ овы лепы стварѣй и ону иконицу! обѣштъ майко?“ А узъ то дете тргне за свезу и извуче матери изъ недара бароновъ ликъ.

Млада бароница да у землю пропадне одъ стида. „Шта то радишъ, ты безобразниче?“ промуча она. Али е безобразничкъ тврдо држао оно што е извукао и нѣ се тео смирити, морала му е дати ликъ, кога онъ метне међу оловне топове и конянике.

Срефна слутня пробѣе барона, кадъ е видіо свой ликъ, да се изъ нѣны недара извади. Падне доле предъ Сосану, притисне нѣну руку на своя ватрена уста и проговори: „О Боже, я самъ помилованъ!“

У забуни оной, нѣ му могла бароница башъ ни речи одговорити. Издая е учинѣна. Нисама нѣ знала, како іой е было; али е природа зактевала свое свето право, любовъ победу. Постисне га рукомъ за руку, па то е био и неотичный одговоръ. А онъ дigne главу, као да е тео у погледима сосанимъ наћи разрешай свое сумнѣ. Затѣмъ скрети руке, као кадъ се Богу моли; изъ образа му е ватра пламтила. Но лепа као анѣо, пуна смерности и важности, любви и туге, седила е предъ нѣимъ Сосана; дрвена она ккупа боля е была одъ икаква трона, а люлюшкаюе се гране високе букве у вечернѣмъ сумрачку, исплеле су быле кадъ нѣима балдахинъ, лепшій нег' што бы га икакавъ вештакъ на свету, одъ злата и свиле за свога владателя начиніо.

„Вы сте ми опростила?“ запита онъ двоумѣнимъ тиѣмъ гласомъ, као да се плашю, да га ко нечуе са стране — но нѣ га нико чуо осимъ Сосане, ерѣ ни малый Помпей нѣ био онде, него е одскакао по шумици на своемъ штапу као на кою.

„Я веруемъ вашему срдцу!“ одговори Со-

сана, такође полако. На то зграби онъ нѣну руку, притисне е на свое яко кудяюе срдце, па проговори: „О веруйте! Навеки веруйте! И да васъ ово срдце любви неисказанѣмъ любовлю догодъ у гробъ неоде, веруйте! — „О довека!“ рече онъ, па е обгрли обема руками и онако уздрквану притисне на свое срдце, о коме е говорио. Сва клонула одъ осеѣаня, за коя одпре никадъ нѣ знала, падне му она у наручя. Ту ти се садъ нѣ знало ни за шумицу, ни за оваи ни онай светъ. Любце нѣгове пресретале су враѣаюе му ій устне нѣгове супруге; нѣговимъ обрицаняма верне любви, она е своя на сусретъ слала.

Ко зна докле бы они онако радостни као у раю, заклетве и душе изменѣвали и опетъ меняди, да нѣ малый Помпей весело вичући дотрчао на свое дрвеноемъ кою. Узми обое заедно красно оно дете међу се у наручя, излюбе му румене образчиѣ тако, да они іошъ румени буду, а оно е као богъ любви са умилнимъ осмеиванѣмъ обое загрлило было, па е привлачило устне оны обога усреѣены, да се любе.

Но веѣ е была помрчина. Требало е представляти се. Алъ докъ су се разстали, прошло е іошъ по' сата. Ерѣ су едно съ другимъ исподъ руке ишли крозь шумицу овамо-онамо и поговарали су едно другомъ дата обѣаня и утврђиваня, као да су изгубили были памтенѣ. И о томе су такође договоре, у кое дане и сате да се виѣаю онде у шумици, или како бы кадъ е рѣаво време, едно другомъ послужителѣ могло слати, а и писма писати. Шуплѣ неко дрво, на кое е шумаръ мрзіо као на врага, одъ любѣи се доста е благослова добыло. Оно е и Сосани и барону было као каква светиня, и одреѣено, да у нѣга међу писма, коя едно другомъ узилию.

Промышляя послѣдце.

Да су они едно другомъ заиста башъ често писали, чували се и писма однешена; да су се сваке неделѣ по еданпуть у шумици виѣли и састаяли, то се и само по себи разуме. Да су се збогъ прикучюе се зиме забринули были зато, што имъ се преко све ватре у срцу разклатане, руке, уши и ноге могу смрзнути, кадъ се съ вечера прошѣу, — то се може мислити. Да су се договарали о одустаяню одъ проклете оне парнице, коя бы двое раздвоила а они едно безъ другога немаре за животь колико ни за шаку землѣ; да су се тужили на самовольство тетице Рузмариновиѣке, али да е нису 'тели едити ни лютити каквимъ невольнымъ коракоемъ, него, да су се надали, да е пресудомъ найвишегъ суда изведу на правый путь. — безъ тога нѣ могла быти. И една и друга страна дакле изчекивала е на срефный излазакъ парнице о развенчаваню, и узъ то іошъ оно наймилие „па што Богъ да.“

И то е опетъ обычно было, да е тетица Рузмариновиѣка свакояке неупутности намиричала, гледећи то естъ како е некій путь Сосана радостна прерадостна, па онда опетъ ућути се

и плачна сама у себи замисли; па е шта више понекадъ морала чути, како е Сосана на оласность „великимъ дететомъ“ названа о „своемъ мужу“ говорила, и то све са чудноватимъ и особитимъ изговоромъ, гласомъ и лицемъ; како се она и то іошъ усудила, да га одговара и брани, но само исти'а, као да бы 'тела тетицу Рузмариновиѣку мало по-мало навикнути на необичне и невольне гласове; или кадъ е тетица спазила, како е Сосана свако вече готова у шумици, па кадъ се преко свію улога, (реуматизамъ) одъ коій е патила, за нѣомъ прикрадала, увекъ бы ню саму застала.

Тетица е климала главомъ и говорила своемъ брату: „Я држимъ, господине попо, да е наша мала бароница залобѣна.“ — Она е погодила, али на младога барона нѣ оштроумной тетици ни на край памети падала. „Мы морамо пазити на то чудно, неки потайности пуно дете; ерѣ она неће 'тети ништа казати. Но то е предузетакъ чуданъ; я сама, за то самъ некако тежка, да свакій данъ трикарамъ по шумици. А ты знашъ, господине попо, да е то сасвимъ осимъ реда и вѣжности, кадъ бы се у такоу послу на млаѣ ослонила, или нѣима то само и казала. Па опетъ се мора на ню у шумици вребати — ерѣ, што она, ово одъ петнаестъ дана онамо све одлази, то мора добаръ темель имати.“

„Пусти мене да то чинимъ, тетице!“ рече господинъ попа: „Пусти мене само, да я то чинимъ. Я ћу шумицу чувати, као какавъ шумаровъ обилазачъ. Томе се мора у трагъ ући. Нико нѣ за гай посао, као што самъ я.“

Догађан са свештеникомъ и по суву и по води.

Планови су врло вешто смишлѣни. Сосани су се сасвимъ певешти чинили, па одма сутраданъ о за'оду сунчевомъ оде господинъ попа, да вреба.

Онъ е у томе врло среѣанъ био, ерѣ е баронъ башъ онай данъ дошао био у шумицу. И іошъ е био срефний, ерѣ е ударіо ономъ страномъ шумице, одъ кое е шума висока была, и одкудъ е господинъ баронъ имао обичай улазити. Као обычно, баронъ сѣше съ копя и да га своемъ ловцу, да га чува.

Ловацъ, по свой прилици што му е дуго време было, свеже томъ приликомъ узду бароновогъ копя за едну младу брезу, па се зада у друге послове. Господинъ е свештеникъ подуго и са свію страна прегледао лепогъ оногъ, лепо оседланогъ копя, дрине радостно главомъ, одреша га и помислио е: „Оћу да га одведемъ у нашу конюшницу; чій буде, тражиѣ га, па онда ће се све изнаћи. Заиста, заиста, кажемъ вамъ, то е штогодъ вешто измишлѣно!“

Едно само было е противно. Конь е рекао бы у тайномъ договору био са своимъ гасомъ, ерѣ се нѣ дао никако за узду водити; нит' е томе могло помоћи гледећи ни лаганѣ, ни опетъ трзанѣ и чупанѣ, конь се одапр'о на предѣ, ноге па вуче натрагъ.

„Прияшко,“ проговори господинъ свеште-

никъ, „та ты еси и оставишь скоть и не маешь очю острогу. Ииъ хещъ ты, знамъ я то добро.“ Говореши тако, праметне коню узду, па узияши на нѣга, и овай е то стрпливо подносіо. Истина да господинъ свештеникъ одъ триестъ година овамо, нѣ на коня узѣао — то естъ одкако е было у свеучилишту — а опетъ и ноге су му были кратке, па читаво три прста нѣ могао домашити нѣма бакрачлѣ; но онъ хе само минутъ два на коню быти, и требало е тетиди Рузмариновиѣки показати, да онъ поредъ свое богословіе, у юначкимъ пословима нѣ невештъ. Но нѣ добро было ту оклевати.

Ободе дакле коня у слабине, а овай, поплашенъ одъ тога, што се съ нѣме чини, одскаче одма путемъ крозь шуму, упути се преко нѣва главиномъ друму убичаенимъ и добро увечбанимъ путемъ, еръ за неколико неделя никадъ на другу страну нѣ баронъ на нѣму отишао. Свештеникъ, бохн се да како неспадне, дочепа е спочетка рукама за гриву свога пегаса. Кадъ види пакъ уеданнута, да е место подъ тетичинимъ пенѣрима на главноме друму, гледао е да се дочепа како узде, но у томе му се измакну изподъ ногу обе бакрачлѣ. Кадъ е ове опетъ напиао и у нѣи стао, прође се узде. Докъ е овако часъ едно часъ друго радю, прође прилично времена, а межутимъ е утишавао и шипкао коня, небы ли стао. Алъ залуду. Юшъ шта више, кадъ е онъ онако у невольи узду уеданнута себи тргао, а овамо опетъ коня стегао ногама по ребрима да небы спао, почне овай на нѣгову велику муку на стражнѣимъ ногама ииѣ, као човекъ, и овамо-онамо вртити се и чинити ковакве вештине, за кое господинъ попа у невольи своіой нѣ ни найманъ маріо.

За тимъ се преда своіой судбини и коню, за кога се и рукама и ногама укрѣпио бы, и кои е у скокъ ишао, па ниѣ е шта чуо ни видіо. „У найвећой нужди зовемъ те!“ уздане онъ: „ово ти е у коня претвореный сатана! Да самъ змая овогъ оставіо на миру некъ стои где е и быо, о колико бы далеко болъ за мене было!“

У томе догоди се, да су на путу были просте вратнице, коима су селяци потесъ за-тварали.

„Тебе Бога хвалимъ!“ повиче господинъ свештеникъ: „овде се мора зауставити.“ Алъ конъ еднимъ скокомъ прелети као крилатъ преко ниски вратница, тако, да господину попи мрави подъ кожу подѣиѣу, а шеширъ и парока слете съ главе. „Вы сте се јошъ рѣавіе научили яшити; я баръ седимъ јошъ тврдо!“ говоріо е добрый свештеникъ са христіанскимъ равнодушѣмъ, онима што су одлетели, па се нѣ окренуо ни да у нѣи погледи.

Ако Богъ да, у нме Божіе, кудъ хе ова животина? Ако тако јошъ двапутъ по дваестъ и четири сата узиде, я ху обиѣи на нѣму цео кругъ земный, па хе ме опетъ одъ оне друге стране Нидерфарена угледати.“ Докъ е онъ тако мисліо, дође близу неке хупріе. Бохн се попа да конъ онако у слепой разярености, непромаши хупрію и съ нѣме нескочи у воду, тргне рукомъ

узду одъ оне стране, кудъ се свртало хупрію. Но онъ е яко повукао за узду; редкій конъ онай дакле остави хупрію на страни, па оде у воду. Свештеника е готово была несвестъ уватила, кадъ се видіо межу водомъ и небомъ, и кадъ таласи найпре свилене чарапе, па онда одма затимъ и чакшире одъ сомота, па наипосле и нѣгове слабине оквасе.

Конъ е было врло добаръ пливачъ, па одма пређе на другу страну, наиђе опетъ на друмъ, па оде у скокъ далъ до двора Малцена, где онако съ попомъ радостно утрчи у отворену кошару, и застави се саяачемъ предъ нѣму милѣмъ яслама.

Слуге домахе, кое су потрчале за коняникомъ у кошару, помогну му те се опрости леѣа доратовы, па су га онда забринуто пытали, одкудъ нѣму конъ господина барона.

(Свршетакъ слѣдуе.)

Монакъ и славуј.

Ахъ! славую любкогъ мая,
Комъ ли певашъ свакій данъ,
Разносеши милъ рай,
Ствароюи среће станъ?
Ахъ! то мени нѣ, знамъ;
Еръ я драге неимамъ.

„Мою песму нѣне гласе
И пролеѣа дивный чаръ,
Што на глави диже власе,
Срце буди, пали жаръ;
Текъ чувствуе моме грудъ,
Сладке любве златный судъ.“

А заръ наше срце нѣ
Кадро понатъ среће часъ,
Кои природа одъ насъ крѣе
Као нева нагый стасъ;
Но младѣи е свакій робъ
И рая му дверь е гробъ. —

„Ахъ! младићу неунвай,
Векъ у гору айде вамъ,
Пакъ у сласти све уживай,
Што ху некакъ да ти дамъ;
Цветъ и за те спреми Богъ
Край извора ев' овогъ.“ —

„Где какавъ е красанъ — ено!“
О хвала ти Боже мой! —
Ты си красна — о Елено!
Станъ живота раю! мой! —
Станъ! — загрляй еданъ дай, —
Да ми туги буде край. —

Светозаръ.

Нешто о сръбскимъ споменицима.

III.

Прозаеѣи крозь различна места Италије, до-шао е Г. Кукулъвиѣхъ дне 20. Декабра 1856. у Римъ. Овде е прегледао Ватиканску архиву на препоруку ц. к. аустрианскогъ посланика у Риму, грофа Колоредо и употребіо ову прилику за преписиванъ писама изъ најстаріи регеста, што говоре о славенскимъ предметима. Пре-

гледао е и све знаменитіе књижицие и цркве; али межу найвећимъ драгоценостима и светињима што се чуваю у величанственой Басилики св. Петра у Риму, налази се у црквеной хранионици светихъ моштій престара икона св. Петра и Павла, о којой побожно преданіе и казалиште св. моштій цркве св. Петра говоре: да е то грчка икона, кою е царъ Константинъ поклоніо римской цркви св. Петра; да су на нѣой изображена одозго права лица речены св. апостола Петра и Павла, како се у сну еданнута появише истомъ цару Константину великомъ, а одоздо да е ликъ цара Константина, како у пратњи одъ два племиѣа прима благословъ одъ св. Силвестра, папе рискогъ.

Тражеѣи у Риму Г. Кукулъвиѣхъ кодъ разны продаваоца старина књиже, рукописе, слике и т. д. наиђе случайно на еданъ у бакру резанъ снимакъ споменуте иконе, одъ године 1771., на којой стои у слѣдећемъ смислу латинской подписъ. „Светы апостола Петра и Павла слике, по изображенной икони представлѣне, коя се у св. Ватиканской Басилики межу св. моштима побожно сахранява. Преданіе гласи, да су у виду овы слика свети апостола великомъ Константину приказали се.“ Одозго надъ светительскимъ главама стои ѣирилскимъ писменима написано: **СВѢ ПЕТЕРЪ И ПАВЛЬ** а подъ овимъ писмомъ латинской написъ: **S. Petrus, S. Paulus.** Овай ѣирилской надписъ одма е нашемъ вредномъ старина испитателю, у очн пао, те науми што пре потражити оригинал.

Съ тешкомъ мукомъ могло се текъ добити дозволенъ ради улазка у тайну капелу, гдѣ се чуваю свете мошти съ горе поменутомъ иконожъ св. Петра и Павла.

У одной дубокой уложници са стекленимъ вратима, са свакоякимъ златнимъ и сребрнимъ посуѣмъ, са св. мошти, украшенъ драгимъ каменимъ, бисеромъ и т. д. угледа Г. Кукулъвиѣхъ одъ старине веѣ сасвимъ поцрѣѣну слику, кою е тражіо, а даде ю, негледеѣи на остале предмете извадити изъ свогъ места у юглу, одъ кудъ може быти, крозь више столѣтїа, ни помакнута нѣ была.

Иста е драгоцѣна икона ставлѣна у великомъ сребрномъ оквиру, и тако е тешка была, да ю едва двоица могоше држати. Не можемо доста захвални быти Г. Кукулъвиѣху што му е тако срећно за рукомъ испало, да ову икону, за насъ Србе одъ неоцѣѣне важности, коя е вадяда више столѣтїа у тамі овде лежала, на светло изнесе, и нашъ светъ са овимъ драгоцѣнимъ споменикомъ потаиѣ упозна. Онъ ю описуе у далѣмъ своемъ разлаганю овако:

Слика е ова начинѣна у византскомъ слогу, на дрвету. Одозго мало поцрѣѣе спасителъво, кон десницомъ пруженомъ поделюе благословъ. У среди виде се два велика лика св. Петра и Павла. Петаръ, по начину, како га у најстаріи времена изображаваю, место ключа, у левой руци умотанъ папиръ држи. Св. Павле носи у левой руци књижу. На долѣмъ разделеню слике, подъ св. Петромъ и Павломъ, представлѣнъ е подъ лукомъ црквены врата, клечеѣи свештеникъ, когъ

некій папа благосиля, а изванъ лука са обе стране, по едавъ стосѣий калуѣрь православне цркве, молећи се са склопѣнимъ рукама споменутимъ светительма св. Петру и Павлу. Надъ спасительствомъ главои стои и съ десна и съ лева са ѿрильскимъ писменима написъ: ІС. ХР., а надъ св. апостолима, повећимъ златнимъ ѿрильскимъ писменима, съ десна: СТЫ ПЕТЪРЪ, — а съ лева: СТЫ ПАВЪЛЬ. Овде нема ни трага каквои грчкомъ или латинскомъ надпису.

Дакле оно преданіе римскы свештеника, као да е ову икону самъ царъ Константинъ великій римской цркви поклоніо, не може никако овде места имати, почемъ у оно доба, кадъ е царъ грчки Константинъ живіо, јошъ ѿрильски слова не было.

Овде настае питанѣ:

1. Шта представля ова икона у смотренію предмета долиѣ стране, гдѣ е папа изображенъ, благосиляюћи некогъ свештеника, са два калуѣра православне цркве са стране?

2. Како е ова икона са ѿрильскимъ словима у стилу византискомъ православне наше цркве, у главну цркву у Риму приспети могла; и то у тайну хранилицу светиня западне цркве?

Миѣниѣ Г. Кукулъвиѣа ово е:

Онаи свештеникъ, што предъ папомъ клечи, принаюћи одъ ѿѣга благословъ, неће бити нитко другій, него или светый Методъ, или ткогодъ одъ ѿѣговы свештеника, и пратиоца, кое е папа Адрианъ II. у Риму за епископе канонске посветіо; а она два калуѣра православне цркве, што се изванъ црквенога лука св. Петру и Павлу моле, быѣду два брата св. ѿриль и Методъ, што су год. 867. донели мошти св. Клименте у Римъ, поклонивши се папи Адриану II. и добивши одъ ѿѣга благословъ и велике чести.

Ако признамо могућность, да е у реченомъ предмету заиста изображенъ споменъ похода у Римъ, славенски апостола св. Метода и ѿѣговогъ брата Константина, названогъ ѿриля; онда можемо са веројатношћу наше миѣниѣ изрећи; да е исто изображеніе одъ едногъ или другогъ славенскогъ апостола, на споменъ свогъ првогъ похода у Римъ, поклонѣно римской цркви св. Петра. Ово бы се миѣниѣ могло сложити са онимъ побожнимъ преданіемъ, да е ова икона поклонѣна одъ Константина, али не одъ цара Константина великогъ, него одъ светогъ Константина философа, названогъ ѿриля. А далѣ, могло бы се и то узети, да е исту икону самъ св. Методъ изобразіо, ербо и тако се потврђуе изъ неки легенда, да е са своимъ изображеніемъ последнѣга суда св. Методъ обратио бугарскогъ цара Бориса на вѣру христіанску, дакле да е био вештій живописаць.

Говорећи о овомъ предмету морамо напоменути о преданію, што причаю многи Византинци. Ево тогъ преданія: бугарскій царъ Борис или Богорисъ, желіо е изобразити свой домъ иза вароши и зато заповѣди дозвати едногъ римскогъ (ромейскогъ) живописца инока Методія. Оваи живописаць коме е было речено, да изобрази нешто, што бы уображенъ могло застрашити иза-

брази страшный судъ. Ово изображенъ то е учинило, те се е царъ одма после тога крстіо. Оваи догађай, по мишлѣно учены людій, случіо се после 860. године. Многи мисле, да е оваи калуѣрь Методіе быо братъ Константиновъ.

Но ако и не ѿриль и Методъ поклоніо ову икону цркви св. Петра у Риму, и ако св. Методъ и не изобразіо ову икону, за споменъ ѿѣговогъ долазка у Римъ, опетъ ради предмета, остае увѣкъ вѣројатно, да е иста икона за споменъ ѿѣговогъ долазка у Римъ изображена, и ако се и не може сматрати за најстаріи споменикъ славенскогъ христіанства, опетъ по своме слогу и виду међу најстаріе христіанско-славенске умотворе спада.

Примѣтба Свакомъ Србину, кои се са старимъ споменцима изблже узпознати жели, препоручуемо, да себи набави „Архивъ за Югослав. повѣстницу“ когъ уређуе Г. Кукулъвиѣа. Досадъ су 4 кнѣге изишле. У ѿнима има за Србеку повѣстницу много са великимъ трудомъ скуплѣни, неоцѣњени података. Оваи великій трудъ Г. Кукулъвиѣа достойно уважаваюћи, желимъ, да у овомъ својски предузетомъ, родолюбивомъ делованю, на позу цѣлога славенства, успѣшанъ напредакъ има. Мы нећемо пропустити, да наше читатељ неупознамо и са дальимъ успѣсима, у изтраживаню и испитиваню старина, овогъ хвалѣногъ родолюбца.

Др. М. Р.

Желѣзница у воздуху.

Кадъ бы какавъ човекъ, кои се пре двадесетъ и три до четири године вечнимъ сномъ спавао, данасъ изъ гроба устао, на видіо чуда невиѣна, коя е човечіи разумъ за тако кратко време починіо, тай бы се морао одъ чуда занети, нити бы собственимъ чулама веровао, као да е у какавъ обчараній светъ пренешенъ. Желѣзнице, парни бродови, електрични телеграфи, справе за шивенъ, живописанѣ са сунчанымъ зрацима, толика електрич а, гальванична, микроскопска и телескопска, хемична, физикална и механична измишлѣня — сва та и друга чуда мораю некими и данасъ живећимъ людма мозакъ завртети и езикъ укочити. Тако приповеда еданъ путникъ, да се готово тако исто и ѿѣму пре некогъ времена у Лондону случило, кадъ е чуо о желѣзници у воздуху, о којој су му причали, да се у Волвичу налази.

„Шта?“ пытао е онъ самогъ себе, „желѣзница одъ воздуха или крозъ воздухъ? Да нису то летећи воздушни балони, Икаръ одъ желѣза, окрилѣна чудовишта, што крозъ воздухъ шумѣи пролећу, или су желѣзне шине у воздуху безъ подупирача намештене — шта ли е то? Желѣзница у воздуху! како изгледа то чудовиште? То морамъ видети, макаръ ме шта стало.

И заиста ме е много стало, ерѣ англеско правительство за чудо у тайности држи свою дипломатию у желѣзу и течномъ огню у Волвичу, али самъ опетъ најпосле по многимъ препорукама добио приступа у ову одъ едне милѣ дугачку, редку, страовиту радіоницу за рать, у којој се налазе читава брда одъ желѣзны шибкіи, свакојки за пушке и топове зрна, безчи-

слене бомбе, топови, кумбаре, грдне бомбе, кое са сто и више фунтій пушчаногъ праа напуњене читаву немачку милю далеко лете, па онда истомъ падну и распрсну се, бомбе у бомбама, кое некимъ новимъ огњемъ напуњене, могу, као што веде, читавъ градъ за тренутакъ запалити; у којој преко 9000 раденика, механика, ковача, хемика и т. д. са парномъ снагомъ одъ толико тисућа коня и съ механичнимъ подизалама (рускіяма) посвакиданъ раде. — Показаше ми и желѣзну желѣзницу. Ништа ти простіе одъ тогъ нема. Свакій ће е читатељ моћи себе одриликѣ представити, кои е видео, како човекъ по нашижемъ конопцу склизнѣ. Проста справа, али е управо збогъ те свое простоте врло практична и одъ велике важности. Данасъ се већ немораю, ако иначе не ѿ нужно и полезно, брда провалывати, долине насипати, ни мостови преко река градити, већ се преко ѿни намести желѣзница у воздуху по законима тежине на косой поляни, па ако желимъ, да јошгъ и далѣ какавъ теретъ пребацимо, то на последној штаци (станишту), где коса поляна престае бити коса, подигнемо га опетъ у висину, докле га најпосле съ последнѣ такве висине доле неспустимо.

Најболѣ бы было, кадъ бы се ова желѣзница у нацртаномъ образу могла представити, но кадъ намъ то збогъ трошкова не могуће, то ћемо се потрудити, да е нашимъ читатељима, колико е могуће речма опишемо.

На ономъ месту, съ когъ се теретъ на брдо какво н. пр. пребацити има утврѣненъ е високъ дирекъ, на подобіе каквогъ ѣрма или мерила, почемъ е на ѿѣму горе греда на својој средини углавлѣна. Ова греда има съ оба края пружену желѣзну жицу, по којој се теретъ, дизанѣмъ еднога края ѣрма узвиси а после по истой жици, пруженој до на врѣ брѣга на ниже склизнѣ, ербо е ѣрамъ съ подигнутимъ своимъ краемъ вишій одъ брѣга према ѿѣму лежећегъ. Где е веће и подуже брдо, ту се на више места поставе такви ѣрмови, тако, да се после теретъ на слѣдуюћемъ ѣрму навише диже, а после съ ѿѣга наниже пада и т. д. Ову е желѣзницу измислио франпузкій инженеръ М. Баланъ.

Она е постала у Криму, где е између брегова, стена, теснаца и у блату толико тисућа людій животомъ платило, где е толика рана, толико топова, коня и други войнички потреба пропало, почемъ се поредъ све чудновате механике не могло прећи ни пренети.

Комети или репате звезде.

Поредъ многи планета са 20 ѿновы пратилаца, путуе јошъ око нашегъ сунца много већа множина звезда, кое се зову комети, или репате звезде, овако зато, што за собомъ некакавъ репъ вуку. Подъ именовъ комета означавала су се јошъ у седой древности небесна тела, коя су своимъ особитимъ изгледомъ и необичномъ величиномъ, као и своимъ тайнственнымъ путемъ и изненаднимъ появомъ и одлазкомъ вниманѣ на себе привлачила. Јошъ одъ вайкада др-

жало се, да комети имаю упливъ на судбину целога рода човечігъ, а и на поедине особе; они су были гласници гнѣва Божова; нѣговъ появъ быо е прегећегъ значеня. У најстарија времена мислило се, да комети нису звезде, него само появи воздуха. Известно е, да имаде међу ранимъ философима врло много замешателства у миѣнију, па да се тада неможе замерити Сократу, што е оипъ целу астрономију, као безнадежну одбацио. Она е дотле много више служила суевѣрју, него ли науки. Александриска школа прва е почела комете другочиимъ очима сматрати. Славниъ Сенека овако говори о кометима: Нетреба да се чудимо, што нисмо испитали законе путова комета. Мы невидимо ни почетакъ ни свршетакъ нѣгови стаза, коима они изъ неизмерне дальнине къ нама долазе. Текъ е 1500 година како Грчка звезде брои и имена имъ дае. Освануће некада давъ, кадъ ће се после толико столећа испитивана ясно сазнати оно, што е нама засадъ сакривено.

Но овај е данъ освануо много доцнѣ, него што е великиъ Римлянинъ мислио; еръ ако неподажемо велику важность у поедине мрачне податке Хинеза и Арава, онда су были текъ Турбахъ и Региомонталъ први, кои су у средини 15. века своју пажню на комете обратили, и површно определѣнъ нѣгови места испитали. По іошъ е врло много оскудевало, те су ій најславнии астрономи 16. и 17. века размиславали о правој нѣовой природи и о правомъ виду нѣови стаза. И самъ Галилей, Тихо-Брахъ, Кеплеръ и Хевеѣръ држали су ій одъ части за воздушна появљеня, а одъ части за изпареня планетски атмосфера. Дерфелъ, проповедникъ у Плон у Немачой, дао намъ е првиъ приближно представљяиъ кометскогъ пута. При появу великогъ комета 1681, да онъ свое миѣније, да е стаза тогъ комета парабола, кое е жиша у среди сунца. Мало затимъ появи се Нютонъ са своимъ системомъ, и у овомъ нађе Дерфелово миѣније о кометима свое теоретично потврђенъ и у исто доба точније определѣнъ. Одъ овогъ су доба комети права и известна собственость науке, докъ су пређе само суевѣрју и заблудѣню служили. Прословѣниъ кометъ 1680, кога е стазу израчунао професоръ Енке, изнашао е 2. Новембра Готфридъ Кирхъ у Кобургу. Рачунъ Енкеовъ показуе, да е истый кометъ 5. Декембра само 32.000 миля одъ површия сунца удалѣнъ быо. У овој овако изванредной близини, морало се сунце съ комета тогъ видети 32.400 пута веће, него съ наше земљъ, па и светлостъ у толико бы была яча. Нѣговъ чудноватый репъ быо е најманъ 80° (степеня) мнѣме дужинѣ (15 немачкии миля иде на 1°), и на више места пре му се угледао репъ, него глава; притомъ быо е танакъ, дугоопруженъ и правъ; а права нѣгова дужина морала е износити најманъ 10 милиона миля.

Кругъ, Елипса, Парабола и Ипарабола есу могуће стазе, по коима се небесна тела око свои главни средоточни тела движу. — Докъ се планети и нѣови месеци у скоро круговидной елипси покрећу, и при нѣовой мадой ексцентричности, не своимъ већимъ удалѣнѣмъ, него, и то за кратко време, своимъ полагаемъ према земљи и сунцу, нашемъ погледу измакну, и докъ ій ми и при најдужеиъ времену нѣовогъ пута на свима точками нѣове стазе видимо — движу се комети по стазама, кое истина нису праве параболе, али се баръ, некъ су као елипсо или иперболе, параболама приближую, чиме показую знатну ексцентричность и за најдуже време свога пута задржаваю се на таквој дальнини, где имъ ни наоружано око неможе слѣдовати. Ако се пакъ стаза уобште само мало одъ параболе одвая, то ће се тимъ више она нѣвна часть, коя е сунцу најближа, показати, као да одъ параволе неоступа; еръ се највећа часть комета само неколико месеци пре и после перихеда може сматрати. Затимъ іошъ магловитъ неограниченъ, у часъ меняюи се изгледъ нѣовъ много више сматраня отешчава, него подобно при непокретнима и планетима; одтудъ долази да е и само разликованъ, при кометима у најновіе доба сматранимъ, еда ли се по елипси, параболи или иперболи движу, често немогуће, на а свакии начинъ трудно, и да се точно определѣнъ елиптической текъ повраткомъ комета добити може. —

У обште може се рећи, свакии кометъ састои се изъ три части: зрно, глава и репъ. Ово тако названо зрно увія споля гушћа и гушћа у неограничность губећа се магла, кою зовемо главомъ. Комети овогъ рода обично се невиде годимъ окомъ, или показую ликъ, кои се неразликуе приметно одъ обичне звезде. Но са кометима, кои имаю репъ, другачіе е. И при овима увія нека мутна магла светло зрно, но ова се у єдну страну продужава, и увекъ у ону, коя е одъ сунца одкренута, и то е репъ, кои е самъ 60—90° мнѣмо, а у истини више милиона миля дугачакъ, неимаюи одсечно ограниченный край. Овај е репъ врло различитогъ вида: правъ, лепезастъ, савіенъ, а и двогубъ и вишегубъ. Комети су провидни и непреламаю сунчане зраке и то ни репъ ни глава ни зрно. Овај важниъ у обзиру репа давно познатиъ результатъ, нарочито е изнашао Бесселъ при сматраню Халеовогъ, и Струве при сматраню Бѣловогъ комета.

Они су видели непокретницу само неколико секунда одъ средоточя иза зрна, кое е преко нѣ прелазило. па нити ю е учинило невидљивомъ, нити е само ослабило. Маса дакле, изъ кое се кометъ састои, нѣе гасовидна, него бы се морала састояти изъ дискретны празнихъ међу-просторомъ одвоєны частей. Исто е тако несумњиво и то, да комети сунчану светлостъ одбѣаю и не-

што мало, као и планети светле собственомъ светлости. Ово већъ доказуе већа ясность, кою добиваю комети при приближаваню къ сунцу (а у исто време, но не свагда, и къ земљи), далъ и то, што при удаляваню одъ сунца изчезну у оно време, кадъ бы, судеи по нѣовомъ пречнику, дакле по величини, требало, да се іошъ дуго добро видити могу, и најпосле, ово потврђуе и Араго, кои е светлостъ Халеовогъ комета поларизирао, и уверіо се, да е она рефлектираюћа (одбѣена), докле узаймљива, а не у највећой долини собствена кометова. — О маси и густини комета само се то зна, да су обе не приметно малене и, нарочито ова последня, много тисућа пута мора бити ређа, него најређій воздухъ; еръ при своей прекомерной величини главе и репа, коя често сунчевъ пречникъ далеко превазилази, нѣе іошъ никои кометъ и најманѣи трагъ каквогъ дѣйства на другомъ комъ небесномъ телу произвео, па ни онда, кадъ коме планету најближе дође.

За сасвимъ нематериалне немогу се сматрати, еръ онда небы были подвргнути законима тежкоће и небы се око сунца двизали ониѣ пређе реченимъ путовима, нитъ бы икакве сметѣ одъ планета трпили. Комети нити су гасовидни, нити тврди као планети. Ова различность међу кометима и планетима произвела е миѣниѣ то. да су комети светска тела, коя су іошъ у првой эпохи свогъ образования, дакле постаюи планети. Има миѣниѣ и узъ ово и противъ овога. — Ако су комети определѣни, да буду негда планети, онда се порађа сасвимъ неравно питањъ: одкудъ ће доћи та маса, коя планете образуе, кадъ е кометъ тако слабъ, као да масе и нема? Они, кои су противни томе миѣнију да ће комети постати планети, рећи ће: Ни еданъ одъ ближе познати намъ комета нѣе нигда ни најманѣи трагъ каквогъ дѣйства показао, кое бы морало бити у некимъ случаєвима, н. пр. при комету одъ 1769 год. кои се на 360.000 миля земљи приближіо. А они, кои су противни опетъ овомъ одбациваню, каза ће: комети нису безъ матеріе, и ако е ова прекомерно фина, они притомъ имаю врло велики обимъ, и могу се, као што е и наша земля чинила, мало по мало све више стуснути и најпосле тврдо тело постати. —

Ова препирка образуе само малу часть много обширниегъ и важниегъ питањя, тогъ: да ли се светъ у станю быћа, или у станю постанка налази. — Мы се нећемо занимати са претресанѣмъ разни мненя: еда ли е светъ у Богу или Богъ у свету, и тако далъ; овакво претресанѣ нѣе за овакавъ листъ; но само велимо, да е разрешенъ оваквы и подобны питањя најважнии задатакъ философіе.

Драгашевіиъ.

СМЕСИЦЕ.

Августъ римскій царь.

Овай владатель заслужуе занета царско ние у исторіи. Према е био. господарь одъ поланкъ света, за то опетъ ние никадъ дирао у правду и правицу, нити е икада заповедао судіямъ, да суде онако како онъ оће. Едаредъ га замоли еданъ старъ войникъ, да рекне за нѣга кою добру речъ судіямъ у своје процесу. Царь га одбѣ и рекне му, да узме себи едногъ адвоката, кои ће му процесъ тай водити. Али му войникъ на то одговори: „Есамъ ли се и я у бою кодъ Акціе, кадъ си царство задобіо, преко адвоката за тебе тукао?“ Цару се ове речи яко допади, за то се прими нѣговогъ процесъ, дође самъ собомъ у судъ, и добіе процесъ.

Принцъ одъ Велса.

У Енглеской зовесе сваки престолонаследникъ Принцъ одъ Велса и то іошъ одъ владе Едуарда I. Овай е краљ водіо жестокой рать съ народомъ у Велсу, али му се онъ ние тео никако да покори. Године 1263. понуди онъ те Велзере да се помире съ нѣмъ, и да ій преко свога човека запитати: оће ли признати за свога господара едногъ принца, кои е нѣинъ землякъ, кои сасвимъ безгрешанъ животъ води, и кои незна казати ни одну речъ енглески? И кадъ му они одговоре да оће такогъ принца признати за свога господара, онда имъ представи краљ нѣговогъ новорођеногъ сына принца, когъ е мало часъ родіа краљица у граду Велскомъ Ганмарвону. Ово е дете было нѣинъ землякъ, ербо се у нѣинъ земли родіо, био е безгрешанъ и ние знао енглески говорити, ербо се мало часъ био родіо. Велзери по обећаню одма положе заклетву верности овомъ принцу, покоре му се и рать се прекине. — Садашній Принцъ одъ Велса родіо се 1841. год. дакле е у 18. години.

Топли предѣли.

У онимъ краєвима наше землѣ, у којима е яко врућина, као у Африци, люди брзо сазру, али брзо и остаре. Тако у Египту женске у десетой години свога живота сасвимъ су зреле и онда се удаю. У еданаестой години рађаю децу, у двадесетой почињу опадати, а у тридесетой престаю рађати. Мушкарцы у дванаестой години већ су оцеви. У Хабешу іошъ раніе люди сазреваю. Тако су девойке у деветой години свога живота већ сасвимъ зреле, и онда се удаю и децу рађаю. — У Паризу е 1828-ме године показао еданъ пекаръ изъ шпаньолске, коликую врућину може човекъ издржати. Найпре се четири сата непрестано една пећка жарила, шпаньолацъ тай обученъ у кабанци одъ дебеле вуне и у чакшире одъ првена фланера уђе у пећку и у нѣой е на шамлицы седіо четрнаестъ минута а предъ нѣгови ногу кувао се еданъ петао; врућина е была у пећки 50 гради; чимъ е изъ пећке изишао, опетъ е на

ново стану жарити, шпаньолацъ опетъ уђе у ню, у здравлѣ свои гледаоца поіе одну флашу вина и петла оногъ поведе, а кадъ е на полѣ изишао врућина е была 60 града. И трећей путь положе Шпаньолца на одну даску, око нѣга упале свеће, туре га у пећку и затворе за нѣимъ врата и одушку. Три минута стало е тако у пећки, и сви с' поля повичу: „доста! доста!“ и извуку га на полѣ, свеће су были истоплѣне и пара е тако рѣва куляла изъ пећке, да е тела све подавити. Шпаньолацъ тай одма скочи у ладну воду и изиђе здравъ читавъ изъ нѣ. Али овомъ се не треба нимало чудити, човекъ може велику и зиму и врућину поднети; у горной Сибирии зима расте до 50 гради Р. и ту люди живе у пределима око Екватора у Африци, особливо у Сенегамбиі врућина е у ладовини 35 гради, а у долини око реке Нигре расте врућина у ладовини и до 48 гради; врућина е овде толика, да се у песку яя обаре, и да човекъ не може босъ ићи, еръ ноге као да су му у ключалой води, тако жеже песакъ; и опетъ и ту люди живе. Али за кратко време може человекъ іошъ већу врућину него што е ова африканска поднети.

Анекдоте.

— Кидошъ некій изиђе изъ едне велике куће и на сокаку спазн селяка, гди мери очима ту велику кућу. Онъ се упусти са селякомъ у разговоръ и овай га наипосле запита: „Каква е то кућа?“ — кидошъ одговори: „То е краљва воловека штала.“ — „О, па како сте ви умакли напољ?“ одговори му селякъ.

— Некій човекъ кои ние знао читати добіе однекудъ важно писмо, кое се нѣгови кућевны ствари тицало. Радъ е био знати шта е у

писму, а радъ е опетъ био, да онай кои му узчита писмо не сазна шта писмо каже. Шта е дакле чиніо? Зовне едногъ љака, да му писмо, и овай почне изъ нѣга читати, а онъ му е дотле држао запушене уши, догодъ ние прочитао писмо.

— Еданъ пустія рекне своје другу: „Нашъ бы занатъ био врло добаръ, само кадъ не бы было вешала.“ „Лудо една, рекне му другъ, башъ управо вешала и држе намъ занатъ. Да нема вешала, имали бы толико другога, да бы морао еданъ одъ другога красти.“

— Еднога зликовца осуде да га обесе. Али ударедъ яко се поболе, вешанъ одложи се и даду га доктору да га лечи. После неколико недеља да докторъ суду ово известіе: „Подписанный явля понизно славномъ суду криминаломъ, да е осуђеникъ Н. Н. садъ сасвимъ издравіо, и да се безъ повређеня свога здравля може оправити са овога на онай.“

Математичный задаѣкъ.

Сила коіомъ се смрзнута вода разтеже нашао е Мушенбрекъ у едномъ опыту или киселини, равну више центій, и брой овы центій такавъ да се $\frac{1}{18}$ нѣгова часть има као $\frac{1}{12}$ истогъ броя умалѣногъ са 36 према $\frac{1}{14}$. Колика е дакле разтежућа сила?

Разрешенъ коньцкогъ скока

у бр. 1. Подунавке.

Ой ты коло весело,
Ты си мени пресело!
Дадо мои ябуку,
Уеде ме за руку.
Ой девойко медена,
Ты небуди ледена,
Уедену за руку
Дай изъ недар' ябуку!

(Изъ Сватова.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Петакъ. Бадава, Ераче, ако смо ради, да у свету чувени будемо, то морамо у вароши заводе подизати.

Еракъ. Одкудъ ти то на память дође — заръ нема свака кућа заводъ — заръ ће іошъ и до тога доћи, да ће се заводи на средъ шѣце правити, а не као што су наши стари у краю и —

Петакъ. Уђути еданшутъ, кадъ си простакъ и ништа неразумешъ — читай само неке новине, па ћешъ добити у томе заснова и видити, да су заводи садъ школе, шпитали и т. д.

Еракъ. Е где — шта ти нећеду мудре и паметне главе изрећи.

Еракъ. Ево већ и покладе, а ты ниси се іошъ оженіо.

Петакъ. Нећу ни да се женимъ.

Еракъ. А зашто?

Петакъ. Зато, што неке жене спадаю у птичій редъ: у друштву су голубови, на сокаку паунови а кодъ куће — . . .

ДОМАЊЕ И СТРАНЕ НОВОСТИ.

Земунъ. Ономадъ саранисмо Госпођу Анку Иоанновић одъ Мораче, удовицу нашегъ славногъ юнака капетана Михла Јовановића, кои е у борби са Мађарима прерапу смртъ свою нашао. Преминувши пробавила е последній вѣкъ свой у тихой самоћи, посвештавајући се неговану и воспитавану деце свое. Јака њој земљица была!

— Изъ Турина явля се, да е пре две недељы некій великашъ, кои е у целомъ краљвству као страстанъ ловацъ познатъ био, буди изъ блуднѣ, или изъ незнаня, на неку у яруги вребајућу кудраву животино пушку наперіо, и као добаръ ловацъ убіо. У истый ма скочи на нѣга съ бузомъ газда убіене животињ псујући и ружећи га, хотећи јошъ и буцу употребити; но збогъ чега буде уапшенъ. По закону земальскомъ морао е тешко казнѣнъ быти, и већъ га е судъ на десетогодишню робію одсудіо био, кадъ му локай билету донесе, на којој су речн ове стояле: „Помилованъ одъ краля.“ Великашъ, кои е пса убіо, био е краљ сардинскій Викторъ Емануилъ, кога селякъ познавао ніе.

— Изванредну обкладу учини пре неколико дана у Минхену еданъ зубатъ простакъ съ некимъ човекомъ, хвалећи се, да пре едногъ сата може мерицу орая своимъ зубма разлупати. Ораси буду донешени; онъ поче свой посао тако вешто, да е за време одъ по сата већъ велика гомила ораови люсака предъ нѣмъ лежала, одъ коихъ е кадкадъ човеку се у лице бацао, кои се не-мало збогъ губитка обкладе побояо. Кадъ три врталя сата прође, мерица поста празна, а зубанъ доби обкладу. У мерици было е 1500 орая.

— Ове се године и по южной Европи зима веома строга появила. По свой Италији има снега и мрза доста, и по самой околинѣ Неапола су брда съ снегомъ покривена. У Алкони спао е термометеръ на 10° исподъ нуле, а друмови, кои у ту варошъ воде, тако су високо са снегомъ покривени, како одъ тридесетъ година были нису. Изъ Цариграда такође явля се, да е тамо хрђаво време, снегъ и мразъ.

— Великій войвода Баденскій, Лудвигъ, умрѣо е. Онъ се био родіо год. 1824., и по смрти отциной, 1852. год. — ступіо е на владу, но ніе се никадъ државногъ кормила прихватіо, почемъ га е неизлечима болестъ, одъ кое е већъ одъ год. 1846. патіо — приморавала, младему брату, Фридриху, владу предати.

— У Куру у Швайцарской видло се 15. пр. м. неко особито появленѣ природе. После подне око 4 сата опасно се при ведромъ небу сянъ метеоръ, кои са брзиномъ муњ одъ сѣвера къ югу крозь воздухъ легаше. Светлостъ, истогъ метеора была е тако яка, да ю ни сунце ослабити ніе могло.

— У Златномѣ Прагу преминуо е ови дана князь Франя Лобковицъ, одъ капль ударенъ, башъ кадъ се на литургији у цркви наодіо.

— Алесандеръ Дима, најплодній французскій списатель, когъ е дело „Монте-Христо“ и на србскій ѣзыкъ преведено — уплетенъ е у некой особитой париици. Тужіо га е некій Маке за 60.000 франака, кою суму истый одъ А. Дима зато тражити има, што су они одъ некогъ времена у ортакудку дѣла радили, коя су подъ именомъ Александра Дима на светъ изишла.

— Десетогодишній дечакъ еданъ учиніо е скоро у прайзской Шлезіи грозно злочинство, кое намъ се невероятно чини, кадъ на младость тогъ несрећника помислимо. Нека деца одъ 3 до 8 година сиграше се у одномъ сандуку, како то споменутый дечакъ опази приближивши се онъ сандуку, заклопи га, и тако у нѣму налазећа се деца угуше се. Младый тай злочинацъ изкаже при испиту, да е онъ то збогъ тога учиніо, ерѣ е едно одъ те деце пре некогъ времена сестрицу нѣгову тукло. Дечакъ буде на 5 година затвора осуђенъ.

— Шпекулативна нека глава у Паризу дошла е на ту идею, да шпекулира са поштанскимъ маркама. Онъ дае своимъ муштеріямъ таковое марке за полу цену, а узъ нѣи јошъ и бадава завитке за писма. Како е то могуће, питаће читатели наши, почемъ се зна, да пошта никакове проценте недае? Да нису те марке фаличны? Не, не! Шпекулантъ тай поступа сасвимъ по закону. На завитцима, кое онъ продае, налазе се по свуда огласи ситно штампани, само е за адресъ остављено празно место. Онъ зна, да свакій данъ у Паризу око 100.000 писама одправљено бива, дакле да ће доста муштерія имати, кои су ради по овомъ начину огласивати свой еспацъ, и зато и добро платити.

— Изъ Оршаве явля се, да е ове године Дунавъ необично опао, зато се и могло далъ остатке каменогъ моста изъ римскогъ времена наћи, одъ когъ се досада на србской страни само мостобранъ виђао. Садъ е нађено 18 стубова и другій мостобранъ на левой обали Дунава. Ти су стубови зидани цигломъ а споля обложени тешкимъ изсеченимъ каменѣмъ. У средини одногъ стуба према левой обали Дунава узиданъ е растъ, когва кракви пресепаю средину одъ оба мостобрана, чини се да е служіо за линію управляя при зиданю. По заповести правителства сниміше се точанъ планъ овогъ памтениа достойногъ моста.

— Варошъ Накарлеви у филандской постаде већомъ страномъ жертвомъ пожара.

— У американской вароши Коку ожени се некій младый человекъ са умилномъ одномъ женскиномъ, съ којомъ е врло сретно живіо. Едногъ дана стиже на ню управљено писмо; мужъ

прими и отвори га, и на свою жалость сазна, да жена нѣгова већъ у другомъ одномъ месту мужа имаде. Кадъ онъ збогъ тога жену запита, дад' е то истина, одговори она сасвимъ мирно, да она јошъ и у Филадельфи одногъ мужа има, и примећава му, да ништа изъ тогъ добро неследи, кадъ человекъ желина писма отвара.

— Докле е луксусъ нашегъ века већъ дотерао, показую следећа. Досадъ су женске свое косе, рукавице и мараме съ коекакви мириси натапали, но сада у Америки изнађоше мирисаве столице, кое почемъ се человекъ на нѣма люлюшка, мирисъ шпустаю. Овакова столица у леве руке наслону имаде гибку трску, коя крозь драгоценъ мирисъ (perfum) пролазећи, ветрићъ мирисавый седећемъ у столицѣ у лице душе, како овај люлюшканѣмъ меове подъ столицомъ се наодеће у движеніе приведе.

— У Нимъ у Французской изнашао е некій звездонспитатель новый планегъ манѣгъ реда, когъ е име Некаузъ дато.

— Грозный призоръ имадоме путници на железници у Ниррибергу, почемъ некій поручникъ и адютантъ коняничке регименте, у еданъ ма изъ сокака железномъ путу прискочи и главу свою на шине стави, гди му нагло-юрећа локомотива одма главу съ врата срубил. Шго га е но то самоубійство натерало, незна се.

— У Вансину близу Париза покушавали су, топове одъ челика лити, и изъ нѣи пуцати, пакъ се осведочило, да такови топови пре се разпукну, згођени одъ противны љулета. На супротъ пакъ, да су много пробитачни за яча набіяня, него ли топови одъ бронза.

— Лондонскій некій трговацъ прими скоро одъ свога пріятелиа изъ Ньюорка слѣдеће писмо: „Госп. Н. Н. у Лондону. По приманю овогъ писма пошлите ми за мой рачунъ: 10 центій просте свиле; 100 туцета добри игала; 1 девойку одъ 18-22 године, лепу и непокварену, одъ поштени родителя и блага нарави, кою намеравамъ за жену узети, ерѣ одъ овдашњи девойка недопада ми се ни една. Постарайте се, да ми тай савъ еспацъ у најболѣмъ станю пошалѣте.“ —

— Писаръ еданъ у некой банкерской кући у Бечу ухаћенъ е ови дана у превари прављѣнѣмъ фаличны вексли одъ више ялада форинтѣи.

Кои бы радъ подпуне брове Подунавке имати, нека се изволи што кре явити, ерѣ врло смо мало экземпляра више печатали.

Цена е Подунаки одъ Јануара до конца Юнію 3 фр., до конца Декембра 6 фр. ср. са поштаринномъ.